Minister
Finansów i Gospodarki

Warszawa, 29 października 2026 roku

Sprawa: Interpelacja nr 19337
Znak sprawy: DP2.054.13.2026
Kontakt: Kancelaria MF
tel.: +48 22 694 55 55
e-mail: kancelaria@mf.gov.pl

Włodzimierz Czarzasty
Marszałek Sejmu

Dotyczy: Interpelacja w sprawie narastającego zadłużenia finansów publicznych, przekroczenia progów ostrożnościowych oraz długoterminowego planu stabilizacji finansów państwa

Szanowny Panie,

w odpowiedzi na interpelację nr 19337 posła Mariusza Błaszczaka przekazuję następujące wyjaśnienia:

Ad 1.
Po reformie z 2024 r. unijny nadzór budżetowy skupia się na zgodności polityki fiskalnej z zaleconym przez Radę UE tempem wzrostu wydatków. Przestrzeganie ścieżki wydatków określonej w średniookresowym planie budżetowo-strukturalnym lub, tak jak w przypadku m. in. Polski, zaleconej w ramach EDP, ma na celu doprowadzenie do stopniowej redukcji deficytu i długu w średnim okresie, przy równoczesnej dbałości o utrzymanie wzrostu gospodarczego i inwestycji publicznych. Rolę wykonawczą wobec wyznaczania ścieżki wydatków na kolejne lata i spełniania wymogów procedury nadmiernego deficytu pełni, określona w art. 112aa ustawy o finansach publicznych (dalej: uofp), Stabilizująca Reguła Wydatkowa (SRW). Mechanizm korygujący zawarty w SRW zapewnia ex ante spójność tempa wzrostu kwoty wydatków SRW netto (tj. z wyłączeniem kosztów obsługi długu i działań dyskrecjonalnych po stronie dochodowej) z maksymalnym tempem wzrostu wydatków netto zaleconym Polsce i tym samym zabezpiecza wymaganą przez przepisy UE konsolidację finansów publicznych. Uwzględnia on również elastyczność przyznaną Polsce przez Radę UE w ramach krajowej klauzuli wyjścia związanej z wysokimi wydatkami obronnymi.
SRW jest głównym czynnikiem determinującym wysokość wydatków budżetu państwa (ok. 90% wydatków sektora instytucji rządowych i samorządowych). SRW

tel.: +48 22 694 55 55
fax: +48 22 694 36 84
gov.pl/finanse
e-mail: kancelaria@mf.gov.pl

ul. Świętokrzyska 12
00-916 Warszawa

wyznacza zagregowany nieprzekraczalny limit wydatków organów i jednostek nią objętych (w tym dla budżetu państwa, art. 9 ust. 1-3 uofp). Oznacza to, że każde nowe działanie o charakterze wydatkowym wymaga odpowiedniej zmiany struktury wydatków i ich repriorytetyzacji (ograniczenia innych wydatków) lub wprowadzenia nowego działania dochodowego (działania dyskrecjonalnego) w obszarze podatków i składek na ubezpieczenia społeczne, celem zwiększenia przestrzeni wydatkowej wynikającej z SRW. Działania dyskrecjonalne mające wpływ na zmniejszenie dochodów, również wymagają analogicznej zmiany i muszą być uwzględnione w procesie planowania budżetowego. Tym samym SRW, w wieloletniej perspektywie, sprzyja realizacji wartości referencyjnych wynikających z Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, dotyczących poziomu deficytu (3% PKB) i długu sektora instytucji rządowych i samorządowych (60% PKB).

Ad 2., Ad 29.
W związku z reformą zarządzania gospodarczego w Unii Europejskiej, która weszła w życie w kwietniu 2024 r., wszystkie państwa członkowskie mają obowiązek przekazać do Rady UE i Komisji Europejskiej średniookresowy plan budżetowo-strukturalny. Plan, będący strategią fiskalną, przedstawia ścieżkę wydatków na kolejnych 4-7 lat, której przestrzeganie ma prowadzić do ograniczenia deficytu i stopniowej redukcji długu w średnim okresie, przy równoczesnej dbałości o utrzymanie wzrostu gospodarczego i inwestycji publicznych. Skala i tempo konsolidacji fiskalnej zaprezentowane w planie muszą być zgodne z wymaganiami określonymi w przepisach UE i wytycznych Komisji Europejskiej. Realizacja planu odbywa się poprzez wdrażanie odpowiednich działań w kolejnych ustawach budżetowych oraz w corocznych raportach z wdrażania planu. Dla Polski fundamentem jest obecnie *Średniookresowy plan budżetowo-strukturalny na lata 2025–2028*, przyjęty przez Radę Ministrów w październiku 2024 roku.
Od lipca 2024 roku Polska, na podstawie decyzji Rady UE, jest objęta procedurą nadmiernego deficytu z powodu deficytu przekraczającego wartość referencyjną w 2023 r. W styczniu ub. r. Rada UE przyjęła zalecenie dla Polski, w którym wskazała, że dla zlikwidowania nadmiernego deficytu niezbędne jest przestrzeganie tempa wzrostu wydatków zaproponowanego przez Rząd w październiku 2024 r. w Średniookresowym planie budżetowo-strukturalnym na lata 2025-2028.
W lipcu 2025 r. Rada UE przyznała Polsce krajową klauzulę wyjścia (NEC) na lata 2025-2028, która ma umożliwić przejście do wyższych wydatków na obronność przy zapewnieniu stabilności zadłużenia. Aktywowanie klauzuli umożliwia odejście od zaleconej przez Radę UE ścieżki wydatków do wysokości przyrostu wydatków na obronność w stosunku do sytuacji przed wojną w Ukrainie (czyli w 2021 r.), jednak nie więcej niż 1,5% PKB rocznie. Pomimo uruchomienia krajowej klauzuli wyjścia, unijny nadzór budżetowy nadal funkcjonuje a jego zasady obowiązują. Oznacza to, że ewentualne nieprzestrzeganie powyższej ścieżki wydatkowej może skutkować stwierdzeniem przez Radę braku podjęcia przez Polskę skutecznych działań i rozpoczęciem procesu zawieszania dostępu do środków z funduszy UE (tzw. makrowarunkowość).
Równocześnie, Rada zobowiązała Polskę do przedstawiania co pół roku (wiosną i jesienią) aż do skorygowania nadmiernego deficytu, informacji z postępów we wdrażaniu zalecenia Rady. Kolejna *Informacja o działaniach podjętych przez Polskę w celu realizacji zalecenia Rady w ramach procedury nadmiernego deficytu* zostanie przedstawiona do końca października br.
Komisja Europejska monitoruje realizację zaleconej ścieżki wydatków dwa razy w ciągu roku (wiosną oraz jesienią). W czerwcu 2026 r. Komisja opublikowała tzw. pakiet wiosenny, w którym oceniła, że uwzględniając elastyczność przyznaną

Polsce w ramach krajowej klauzuli wyjścia[1], polska polityka budżetowa jest zgodna z wyznaczoną przez Radę ścieżką wydatków netto. Tym samym Komisja utrzymała zawieszenie EDP w przypadku Polski. Komisja ponownie oceni sytuację jesienią bieżącego roku, po opublikowaniu przez Polskę (do końca października br.) ww. *Informacji*.
Kraje, których EDP jest zawieszone pozostają zobowiązane do przestrzegania zalecenia Rady UE dopóki deficyt nie zostanie trwale obniżony poniżej 3% PKB. Jeśli deficyt sektora instytucji rządowych i samorządowych w Polsce w 2028 r. będzie pozostawał powyżej 3% PKB, mimo przestrzegania wyznaczonej ścieżki wydatków, Komisja zarekomenduje Radzie UE przyjęcie zrewidowanego zalecenia EDP, które przedłuży termin korekty nadmiernego deficytu.
W nadchodzących latach ograniczanie deficytu i przyrostu długu sektora instytucji rządowych i samorządowych wymuszać będzie zestaw krajowych i unijnych reguł budżetowych. Tym samym, w kolejnych ustawach budżetowych, sprawozdaniach z wdrażania planu średniookresowego oraz informacjach o działaniach podjętych w ramach procedury nadmiernego deficytu, w zależności od kształtowania się sytuacji budżetowej, wzrostu gospodarczego i faktycznych skutków już zaplanowanych działań, przedstawiane będą odpowiednie środki zapewniające realizację reguł budżetowych, w tym dotyczące przestrzegania ścieżki wydatków netto, uwzględniając dodatkową elastyczność wynikającą z krajowej klauzuli wyjścia. Jednocześnie zgodnie z art. 4a ustawy o finansach publicznych i art. 11 rozporządzenia UE o planach średniookresowych[2] w 2028 r. zostanie opracowany kolejny Plan i następnie Rada UE wyda zalecenie dot. ścieżki wydatków netto na lata 2029-2032 , której przestrzeganie zapewni średniookresową stabilność finansów publicznych, w szczególności długu.

Ad 3., Ad 5.
Trwała konsolidacja fiskalna wymaga równoległej kontroli wydatków państwa oraz wdrażania rozwiązań zapewniających odpowiednie wpływy do budżetu. Taka strategia umożliwi zahamowanie wzrostu zadłużenia, minimalizując jednocześnie ryzyko recesji w gospodarce. W projekcie budżetu na rok 2027 skoncentrowane zostały środki na obszarach, które w obecnych warunkach wymagają szczególnego zaangażowania państwa – przede wszystkim na wzmacnianiu bezpieczeństwa, ochronie zdrowia oraz realizacji strategicznych inwestycji rozwojowych i infrastrukturalnych. Istotnym elementem tych działań pozostaje również bezpieczeństwo energetyczne oraz wzmacnianie potencjału i konkurencyjności polskiej gospodarki. Poziom dochodów budżetu państwa będzie zaś determinowany sytuacją makroekonomiczną, planowanymi zmianami systemowymi oraz działaniami mającymi na celu wzmocnienie strony dochodowej poprzez polepszenie szeroko rozumianej ściągalności podatkowej i zmniejszenie szarej strefy. Efektem procedowanych projektów ustaw zwiększających dochody

[1] W 2025 r. oraz w 2026 r. Rada UE przyjęła zalecenia o uruchomieniu krajowych klauzul wyjścia w 18 państwach członkowskich, w tym w Polsce. Aktywowanie klauzuli umożliwia odejście od ścieżki wydatków do wysokości przyrostu wydatków na obronność w stosunku do sytuacji przed wojną w Ukrainie (czyli w 2021 r.), jednak nie więcej niż 1,5% PKB rocznie. Należy jednak pamiętać, że pomimo uruchomienia krajowej klauzuli wyjścia, unijny nadzór budżetowy nadal funkcjonuje a jego zasady obowiązują. Oznacza to, że ewentualne nieprzestrzeganie powyższej ścieżki wydatkowej może skutkować stwierdzeniem przez Radę braku podjęcia przez Polskę skutecznych działań i rozpoczęciem procesu zawieszania dostępu do środków z funduszy UE (tzw. makrowarunkowość).
[2] *Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady UE 2024/1263 w sprawie skutecznej koordynacji polityk gospodarczych i w sprawie wielostronnego nadzoru budżetowego oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1466/97*.

budżetowe będzie poprawa wyniku sektora finansów publicznych, w tym również ograniczenie ryzyka przekroczenia w przyszłości przez państwowy dług publiczny określonych w ustawach poziomów. Działania zaprezentowane przez Rząd w projekcie ustawy budżetowej na 2027 r. są spójne z zaleconą przez Radę UE w ramach procedury nadmiernego deficytu ścieżką wydatków.
Należy podkreślić, że zdecydowana większość wydatków budżetu państwa to tzw. wydatki sztywne, prawnie zdeterminowane, które mają charakter obligatoryjny, a ich wysokość wynika z ustaw innych niż ustawa budżetowa lub wcześniej podjętych zobowiązań, ujętych w ramy prawne.
Wydatki te nie zależą zatem w krótkim okresie od dyskrecjonalnych decyzji rządu, a w konsekwencji, ich wysokość nie może być dowolnie regulowana przez rząd. Do wydatków prawnie zdeterminowanych zaliczyć można m.in. wydatki w ramach obowiązkowych ubezpieczeń społecznych obejmujące np. dotacje z budżetu państwa do Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz Funduszu Emerytalno-Rentowego, wydatki na świadczenie wychowawcze 800+, świadczenie wspierające oraz „Aktywny rodzic", wydatki na obsługę długu publicznego, czy też wydatki na obronność.
Odmienna sytuacja jest natomiast w zakresie tzw. wydatków elastycznych, na których wysokość rząd może oddziaływać w sposób bezpośredni. Są to wydatki, których wysokość nie jest wskazana w odrębnych ustawach (nie jest prawnie zdeterminowana). Należą do nich m.in. wydatki budżetu państwa na dotacje celowe dla jednostek samorządu terytorialnego (JST) o charakterze fakultatywnym czy też wydatki rzeczowe jednostek budżetowych.
Poziom wydatków elastycznych na przestrzeni ostatnich lat nie przekraczał kilku procent. Resztę wydatków budżetu państwa stanowiły wydatki sztywne.
Wydatki zaplanowane w projekcie ustawy budżetowej na 2027 r. zostały skonstruowane w sposób umożliwiający zarówno realizację podstawowych zadań państwa i wywiązanie się z przyjętych zobowiązań, jak również finansowanie działań ukierunkowanych na wzmacnianie jego potencjału rozwojowego. Znacząca część środków została zaplanowana na przedsięwzięcia o długofalowym znaczeniu, służące zwiększaniu bezpieczeństwa państwa, wspieraniu jego rozwoju gospodarczego i społecznego oraz poprawie jakości życia obywateli.
Realizacja budżetu państwa koncentruje się przede wszystkim na efektywności wydatkowania środków publicznych, aby środki publiczne były wykorzystywane w sposób możliwie najbardziej efektywny i przynosiły wymierne rezultaty społeczne i gospodarcze.
Opracowanie projektu ustawy budżetowej na dany rok odbywa się w oparciu o przepisy prawa, w tym ograniczenia wynikające m. in. ze stabilizującej reguły wydatkowej, która determinuje maksymalny poziom wydatków w danym roku. Natomiast, priorytety wydatkowe są określane w dokumentach strategicznych oraz każdorazowo w procesie budżetowym na dany rok, uwzględniając m.in. sytuację makroekonomiczną i geopolityczną.
Kwestie związane z podatkami opisane zostały w odpowiedziach na pytania nr 9 i 25.

Ad 4., Ad 11., Ad 12.
Prognozy długu publicznego, zarówno państwowego długu publicznego, jak i długu sektora instytucji rządowych i samorządowych, znajdują się w *Strategii zarządzania długiem sektora finansów publicznych w latach 2027-2030* (dalej: *Strategia*), która wraz z projektem ustawy budżetowej na rok 2027 była omawiana na 66. posiedzenia Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej. Tekst Strategii dostępny jest na stronie internetowej Ministerstwa Finansów pod adresem:
https://www.gov.pl/attachment/99a02028-d183-4111-8a59-ba9115e1cd5c

Poniższa tabela przestawia prognozy długu publicznego zawarte w Strategii:

Wyszczególnienie	2025	2026	2027	2028	2029	2030
	wykonanie	prognoza				
1. Państwowy dług publiczny						
a) w mld zł	1 913,5	2 299,6	2 459,0	2 713,0	2 875,6	2 960,7
b) w relacji do PKB	48,9%	55,3%	55,9%	58,6%	59,2%	58,3%
2. Kwota, o której mowa w art. 38a pkt 3 ustawy o finansach publicznych*						
a) w mld zł	1 783,2	2 155,2	2 408,7	2 658,4	2 820,3	2 910,2
b) w relacji do PKB	45,6%	51,9%	54,7%	57,4%	58,1%	57,3%
3. Dług sektora instytucji rządowych i samorządowych						
a) w mld zł	2 335,1	2 808,6	3 047,5	3 386,3	3 673,0	3 884,5
b) w relacji do PKB	59,7%	67,6%	69,3%	73,1%	75,7%	76,6%

**) Kwota ustalona w wyniku przeliczenia kwoty państwowego długu publicznego na walutę polską z zastosowaniem dla zobowiązań wyrażonych w walutach obcych średniej arytmetycznej średnich kursów każdej z walut obcych ogłaszanych przez Narodowy Bank Polski i obowiązujących w dni robocze roku budżetowego i pomniejszona o kwotę wolnych środków służących finansowaniu potrzeb pożyczkowych budżetu państwa w kolejnym roku budżetowym.*

Prognoza na lata 2026–2030 została przygotowana w reżimie zarówno krajowych, jak i unijnych ram budżetowych, w tym przy przestrzeganiu zaleconej, w ramach procedury nadmiernego deficytu, ścieżki wydatków netto, uwzględniając dodatkową elastyczność wynikającą z uruchomienia przez Radę UE krajowej klauzuli wyjścia m.in. dla Polski. Oprócz uwarunkowań wynikających z reguł fiskalnych, uwzględnia także prognozowaną różnicę pomiędzy odpowiednio wydatkami lub kosztami planowanymi wg limitów uwzględnianych w planach finansowych jednostek sektora instytucji rządowych i samorządowych a ich rzeczywistą realizacją.
Założono, że obsługa i wykup obligacji wyemitowanych przez BGK na rzecz FPC oraz przez PFR w ramach Tarczy Finansowej wykupywanych w latach 2027–2030 będzie odbywać się ze środków FPC pozyskiwanych w drodze emisji obligacji.

Strategia zawiera także prognozy kosztów obsługi długu Skarbu Państwa i długu sektora instytucji rządowych i samorządowych.

Wyszczególnienie	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Wydatki z tytułu obsługi długu Skarbu Państwa (kasowo)*						
a) w mld zł, w tym:	72,8	90,0	107,0	120,0 - 121,6	133,9 - 135,6	149,2 - 151,0
- długu krajowego	62,7	76,4	89,9	102,4	114,8	128,9
- długu zagranicznego	10,1	13,6	17,1	17,6 - 19,1	19,1 - 20,8	20,3 - 22,1
b) w relacji do PKB	1,86%	2,17%	2,43%	2,59% - 2,63%	2,76% - 2,79%	2,94% - 2,98%
Wydatki z tytułu obsługi długu sektora instytucji rządowych i samorządowych						
w relacji do PKB	2,5%	2,7%	3,1%	3,3%	3,5%	3,6%

**) Prognozy kosztów obsługi długu na lata 2028–2030 zostały przedstawione przedziałowo z uwzględnieniem rezerwy na ryzyko kursowe.*

Ad 6.
Celem *Strategii* jest sfinansowanie potrzeb pożyczkowych budżetu państwa w sposób zapewniający minimalizację kosztów obsługi długu SP w długim horyzoncie czasu przy przyjętych ograniczeniach odnośnie do poziomu:

1. ryzyka refinansowania;
2. ryzyka kursowego;
3. ryzyka stopy procentowej;
4. ryzyka płynności budżetu państwa;
5. pozostałych rodzajów ryzyka, w szczególności ryzyka kredytowego i operacyjnego;
6. rozkładu kosztów obsługi długu w czasie.

Realizacja powyższego celu będzie się odbywać w warunkach rosnącego długu, którego największym źródłem jest deficyt budżetu państwa. Realizacja działań ograniczających deficyt zarówno po stronie wydatkowej, jak i dochodowej opisanych w pkt 1, 2, 3, 5, 9, 25 przełoży się na ograniczenie wzrostu kosztów obsługi długu.

Ad 7. , Ad 26., Ad 27.
W *Uzasadnieniu do projektu Ustawy budżetowej na rok 2027*[3] przedstawiono wyniki analizy wrażliwości wyniku i długu sektora instytucji rządowych i samorządowych w latach 2026-2030 na niższe tempo wzrostu gospodarczego w kraju oraz wzrost stopy procentowej (odchylenia od scenariusza bazowego)[4]. Pogorszenie koniunktury (tzn. zmniejszenie wzrostu PKB o 1 pkt proc. w całym horyzoncie analizy w stosunku do scenariusza bazowego) powoduje w konsekwencji wzrost długu sektora instytucji rządowych i samorządowych w relacji do PKB zgodnie w Wykresem 3. Uzasadnienia. Zmiana relacji długu do PKB w kolejnych okresach jest pochodną skumulowanej zmiany wyniku sektora instytucji rządowych i samorządowych oraz niższego mianownika w tej relacji. Impuls stopy procentowej został zdefiniowany jako wzrost nominalnej krótkookresowej stopy procentowej o 1 pkt. proc. w stosunku do scenariusza bazowego w całym horyzoncie objętym analizą. Skutkiem tego zaburzenia są rosnące koszty obsługi długu oraz relatywnie niższy poziom PKB, więc wynik sektora instytucji rządowych i samorządowych w relacji do PKB pogarsza się. Rośnie też relacja długu sektora instytucji rządowych i samorządowych do PKB względem scenariusza bazowego zgodnie z wykresem 4. *Uzasadnienia*.
Na wypadek wystąpienia sytuacji nadzwyczajnych są odpowiednie przepisy w szczególności dotyczące klauzul wyjścia z reguł fiskalnych zarówno na poziomie krajowym – *ustawa o finansach publicznych*, jak i unijnym - *Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/1263 z dnia 29 kwietnia 2024 r. w sprawie skutecznej koordynacji polityk gospodarczych i w sprawie wielostronnego nadzoru budżetowego oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1466/97*.
Finansowanie potrzeb pożyczkowych budżetu państwa i realizowana polityka emisyjna odbywa się w warunkach ciągłej zmienności i niepewności rynkowej, a jej strategicznym celem jest sfinansowanie potrzeb pożyczkowych budżetu państwa w sposób zapewniający minimalizację kosztów obsługi długu w długim horyzoncie czasu przy przyjętych ograniczeniach odnośnie do poziomu ryzyk związanych z długiem.

---

[3] Projekt przekazany do RDS - Ministerstwo Finansów - Portal Gov.pl
[4] Analiza wrażliwości jest realizacją przepisów *ustawy o finansach publicznych* (art. 142 ust. 2c).

Realizacja tego strategicznego celu oznacza możliwość elastycznego kształtowania struktury finansowania pod względem wyboru rynku, sposobu emisji, waluty oraz typu instrumentów w zależności od sytuacji rynkowej i kosztu finansowania w długim horyzoncie czasu, z uwzględnieniem ograniczeń wynikających z akceptowanego poziomu ryzyka.
Jednocześnie stałym elementem zabezpieczenia procesu finansowania potrzeb pożyczkowych jest utrzymywanie odpowiedniego poziomu rezerwy wolnych środków (płynności) na wypadek potencjalnych okresowych zawirowań rynkowych. Służy to zarówno zapewnieniu odpowiedniej elastyczności w zarządzaniu długiem i właściwej realizacji długoterminowego celu zarządzania długiem, jak i zapewnieniu bezpieczeństwa finansowania potrzeb pożyczkowych i tym samym umożliwieniu bezpiecznej realizacji zadań państwa.
W przypadku wystąpienia sytuacji nadzwyczajnych ustawa o finansach publicznych przewiduje szereg instrumentów umożliwiających zwiększenie elastyczności wydatkowej budżetu państwa w trakcie roku budżetowego. Do ww. instrumentów zaliczyć można m.in.:

1. rezerwy celowe (art. 140 uofp) - są tworzone dla określonych zadań i mogą być uruchamiane zgodnie z przeznaczeniem wskazanym w ustawie budżetowej. W ramach rezerw celowych w każdym roku planuje się m.in. rezerwę na przeciwdziałanie i usuwanie skutków klęsk żywiołowych (poz. 4);
2. zmiana przeznaczenia rezerw celowych (art. 154 ust. 9 uofp) - Minister Finansów może, po uzyskaniu pozytywnej opinii sejmowej komisji właściwej do spraw budżetu, dokonać zmiany przeznaczenia rezerw celowych. Zmiany takie dokonują się w sytuacji, gdy dysponent danej pozycji rezerwy celowej zadeklaruje, że środki w ramach zaplanowanej pozycji nie będą w pełni wykorzystane w danym roku budżetowym;
3. kolejnym instrumentem pozostającym do dyspozycji państwa w sytuacji zagrożenia jest określona w art. 140 uofp rezerwa ogólna budżetu państwa. Zgodnie z art. 155 ust. 1 uofp rezerwą ogólną dysponuje Rada Ministrów. Środki z tej rezerwy mogą być przeznaczane na wydatki, których nie można było przewidzieć na etapie opracowywania ustawy budżetowej;
4. utworzenie nowej pozycji rezerw celowych - w celu realizacji zadań związanych z sytuacjami nadzwyczajnymi takimi m.in. jak przeciwdziałaniem klęskom żywiołowym, epidemii, zdarzeniom bezpośrednio zagrażającym bezpieczeństwu państwa związanym z sytuacją geopolityczną, wraz z usuwaniem skutków ww. sytuacji, nowelizacja ustawy o finansach publicznych z 27 lutego 2026 r., wprowadziła możliwość utworzenia nowej rezerwy celowej i przeniesienia do niej kwot wydatków zablokowanych na podstawie art. 177 ust. 1 uofp.
5. Nie zawsze wszystkie z planowanych w ustawie budżetowej wydatków są w pełni wykorzystane, np. w wyniku korzystniejszych rozstrzygnięć procesów przetargowych lub przesunięcia w czasie realizacji niektórych zadań. Wygospodarowane tzw. „naturalne oszczędności" pojawiają się i są zgłaszane przez dysponentów części budżetowych do Ministra Finansów, co do zasady w ostatnim kwartale każdego roku i mogą stanowić źródło utworzenia nowych pozycji rezerw celowych;
6. na mocy art. 180 uofp w przypadku wprowadzenia stanu nadzwyczajnego na terytorium państwa lub na jego części Rada Ministrów może, w drodze rozporządzenia, dokonywać przeniesienia planowanych wydatków budżetowych między częściami i działami budżetu państwa w celu realizacji zadań wynikających z przepisów dotyczących wprowadzenia tego stanu.

Ustawa o finansach publicznych przewiduje liczne narzędzia umożliwiające bieżące dostosowywanie struktury wydatków do zmieniających się potrzeb.
W konsekwencji, w razie wystąpienia sytuacji nadzwyczajnych istnieje możliwość stopniowego uruchamiania kolejnych instrumentów, stosownie do skali i charakteru powstałych potrzeb, z uwzględnieniem bieżącej sytuacji budżetu państwa oraz finansów publicznych.

Ad 8.
Fundamentalnie, poziom rentowności skarbowych papierów wartościowych jest kształtowany głównie przez następujące czynniki:

- bieżący i oczekiwany poziom podstawowych stóp banku centralnego i inflacji,
- sytuacja makroekonomiczna,
- sytuacja na rynkach bazowych i w krajach regionu,
- poziom rozwoju rynku finansowego, w szczególności skarbowych papierów wartościowych i jego płynność,
- ocena wiarygodności kredytowej kraju i poziom ryzyka kredytowego,
- poziom potrzeb pożyczkowych budżetu państwa i sytuacja fiskalna,
- poziom oszczędności w kraju i napływ kapitału zagranicznego,
- sytuacja polityczna oraz podstawy instytucjonalne,
- polityka inwestycyjna poszczególnych podmiotów i chęć zajmowania odpowiednich pozycji rynkowych.

Kształtowanie się sytuacji fiskalnej, w tym poziomów zadłużenia publicznego, jest zatem jednym z czynników wpływających na poziom rentowności skarbowych papierów wartościowych. Potencjalne uruchomienie procedur ostrożnościowych będzie oznaczało konieczność zacieśnienia fiskalnego i tym samym ograniczanie przyrostu długu, co powinno pozytywnie wpływać na kształtowanie się rentowności skarbowych papierów wartościowych i sytuację rynkową.

Ad 9., Ad 25.
W projekcie ustawy budżetowej na 2027 r. uwzględniono pakiet zmian systemowych, który nawet Rada Fiskalna ocenia jako rekordowo wysoki. Łączne skutki finansowe tych zmian w 2027 r. wynoszą ponad 18 mld zł.
Jedną z propozycji Rządu jest zmiana limitu przychodów uprawniającego podatników prowadzących działalność gospodarczą do rozliczania się przy pomocy ryczałtu od przychodów ewidencjonowanych. Według projektu limit zostanie zmniejszony z obecnych 2 milionów euro do 250 tys. euro, czyli do wysokości, w jakiej obowiązywał do końca 2020 r. Powyższa zmiana będzie skutkowała wzrostem dochodów w 2027 r. o 5,5 mld zł.
Kolejną inicjatywą jest podwyższenie w podatku dochodowego od osób prawnych (CIT) podstawowej stawki z 19% do 22% dla największych podatników CIT (przychody z poprzedniego roku powyżej 50 mln euro – z wyłączeniem banków, które już obecnie objęte są wyższa stawką CIT) oraz podatkowych grup kapitałowych (PGK) oraz plan podwyższenia stawki podatku dla branży energetycznej. Wzrost dochodów z tego tytułu wyniesie 6,2 mld zł w 2027 r.
Rząd planuje również podwyższenie stawki VAT na napoje bezalkoholowe z 5% do 23% (sprzedawane w obrocie handlowym) oraz z 8% do 23% (sprzedawane w ramach usługi gastronomicznej). Wzrost dochodów z tego tytułu wyniesie 1,3 mld zł w 2027 r.
Rząd proponuje także podwyższenie minimalnych opłat za wydanie zezwolenia wstępnego i koncesji na działalność energetyczną w Polsce, wprowadzając

automatyczną coroczną indeksację opartą na wskaźniku inflacji. Zniesiony zostanie limit opłat w wysokości 2,5 mln zł, warunki zwolnień dla małych instalacji energii odnawialnej zostaną zaostrzone, a współczynniki obliczeniowe opłat zwiększone dziesięciokrotnie. Oczekuje się, że przyniesie to dodatkowe dochody w wysokości 3,5 mld zł.
Równocześnie, Rząd zaproponował co prawda podwyższenie progu podatkowego w ramach skali podatkowej, do którego obowiązuje stawka podatku dochodowego od osób fizycznych (PIT) w wysokości 12%, ze 120 tys. zł do 130 tys. zł, oraz wprowadzenie pośredniej stawki PIT w wysokości 24% dla podstawy opodatkowania w przedziale od 130 tys. zł do 150 tys. zł, jednak przy jednoczesnym wskazaniu źródeł finansowania (w tym samym projekcie ustawy).
Również warunkowy charakter ma kontynuacja programu CPN – uzależniona od wejścia w życie ustawy z dnia 18 września 2026 r. o podatku od nadzwyczajnych zysków osiągniętych w okresie od marca 2026 r. do marca 2027 r. ze zbycia paliw ciekłych.
Zarówno w uzasadnieniu do PUB2027, jak i w ocenie skutków regulacji (OSR) niektórych projektów wskazano, że efektem procedowanych projektów ustaw zwiększających dochody budżetowe będzie poprawa wyniku sektora finansów publicznych, w tym również ograniczenie ryzyka przekroczenia w przyszłości przez państwowy dług publiczny określonych w ustawach poziomów.
Ponadto, działania Krajowej Administracji Skarbowej ukierunkowane na ograniczenie szarej strefy oraz automatyzację części rutynowych i najprostszych, a przy tym z uwagi na ich liczbę – pracochłonnych – czynności przyczynią się do uszczelnienia systemu podatkowego. Pozwoli to na zwiększenie efektywności KAS zarówno w obszarze poboru podatków, jak i w obszarach zwalczania przestępczości ekonomicznej i kontroli podatkowej oraz celno-skarbowej.
Na poziom dochodów budżetowych będą dodatkowo oddziaływały zmiany wynikające z już wcześniej wdrożonych działań systemowych szczegółowo opisane w uzasadnieniu do projektu ustawy budżetowej na rok 2027.
W chwili obecnej prowadzone są prace nad wybranymi ustawami, których celem jest m.in. pozyskanie dodatkowych wpływów budżetowych poprzez podwyższenie stawek czy wprowadzenie rozwiązań uszczelniających system podatkowy.
W tym kontekście należy wskazać na uchwaloną przez Sejm ustawę z dnia 18 września 2026 r. o zmianie ustawy o podatku akcyzowym (druk sejmowy nr 2839, druk senacki nr 836), której zasadniczym celem jest zapewnienie jednakowego obciążenia akcyzą wszystkich rodzajów papierosów elektronicznych, niezależnie od wykorzystywanej w nich technologii do waporyzacji płynu oraz zapewnienie równego traktowania pod względem fiskalnym wszystkich urządzeń służących do waporyzacji. Zmiany mają charakter uszczelniający i stanowią odpowiedź na sposoby obchodzenia obowiązujących przepisów o opodatkowaniu akcyzą papierosów elektronicznych. Ponadto, ww. ustawa przewiduje podniesienie od 1 stycznia 2027 r. stawki akcyzy na płyn do papierosów elektronicznych z 1,80 zł do 2,20 zł za 1 ml płynu oraz zwiększenie stawki akcyzy z 40 zł do 50 zł za sztukę, na wszystkie urządzenia do waporyzacji oraz zestawy części do urządzeń do waporyzacji. Przewiduje się, że wprowadzone zmiany przyczynią się do zwiększenia dochodów budżetowych z tytułu podatku akcyzowego oraz podatku VAT o około 435 mln zł rocznie.
Równie istotne znaczenie ma projekt ustawy o zmianie ustawy o podatku akcyzowym oraz ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (ujęty w wykazie prac legislacyjnych i programowych Rady Ministrów pod nr UD418), który zakłada podwyżkę stawek akcyzy na napoje alkoholowe w 2027 r. Przewiduje się, że wprowadzone zmiany przyczynią się do zwiększenia dochodów budżetowych z tytułu podatku akcyzowego oraz podatku

VAT o około 1,8 mld zł rokrocznie począwszy od 2027 r. Równocześnie w projekcie przyjęto, że od roku 2027, w którym zakłada się wprowadzenie podwyżek stawek akcyzy, wzrosną nakłady na ochronę zdrowia, poprzez zwiększenie dotacji podmiotowej dla Narodowego Funduszu Zdrowia z przeznaczeniem na finansowanie świadczeń zdrowotnych.
Warto również wskazać na projekt ustawy o zmianie ustawy o zdrowiu publicznym (ujęty w wykazie prac legislacyjnych i programowych Rady Ministrów pod nr UD417), którego zasadniczym celem jest zwiększenie skuteczności opłaty od środków spożywczych poprzez uszczelnienie systemu opłaty oraz aktualizację jej wysokości. Przewiduje się, że projektowane zmiany przyczynią się do zwiększenia wpływów z tytułu opłaty od środków spożywczych oraz podatku VAT o około 1,5 mld zł rocznie. W związku z tym, że 96,5% wpływów z opłaty od środków spożywczych stanowi przychód Narodowego Funduszu Zdrowia, wprowadzenie projektowanych rozwiązań będzie skutkowało zwiększeniem przychodu Funduszu, który przeznacza środki z tej opłaty na działania edukacyjne i profilaktyczne, a także na finansowanie świadczeń zdrowotnych związanych z leczeniem skutków nadwagi i otyłości.
Powyższe działania wpisują się w realizację polityki fiskalnej ukierunkowanej zarówno na zwiększanie dochodów sektora finansów publicznych, jak i wzmacnianie finansowania systemu ochrony zdrowia.
Działania dotyczące VAT koncentrują się przede wszystkim na zwiększeniu efektywności poboru podatku, uszczelnianiu systemu oraz cyfryzacji rozliczeń, w szczególności poprzez wdrożenie Krajowego Systemu e-Faktur i wykorzystanie danych przekazywanych w ramach JPK_VAT. Rozwiązania te mają ograniczać nieprawidłowości i lukę w VAT bez zwiększania poziomu opodatkowania. Łączenie danych pochodzących z tych systemów ma umożliwiać szybsze wykrywanie nieujawnionej sprzedaży, fikcyjnych faktur, karuzel VAT, nieprawidłowych odliczeń i bezzasadnych zwrotów podatku.
Dane przekazywane w sposób zautomatyzowany będą również wykorzystywane do lepszego typowania podmiotów do czynności sprawdzających i kontroli, co pozwoli skoncentrować działania administracji na obszarach o najwyższym ryzyku.
Uzupełnieniem tych działań będzie wprowadzenie e-VAT (projekt wpisany do wykazu prac legislacyjnych i programowych Rady Ministrów pod nr UD 473), który polega na umożliwieniu udostępnienia podatnikom, którzy wyrażą chęć otrzymania takiego wstępnego rozliczenia VAT, wstępnie wypełnionego JPK_VAT z deklaracją, czyli JPK_V7M albo JPK_V7K, przygotowanego na podstawie danych pozostających w posiadaniu Krajowej Administracji Skarbowej.
E-VAT pozwoli skrócić czas, jaki podatnicy VAT przeznaczają na wykonywanie obowiązków podatkowych. Ma to szczególne znaczenie dla najmniejszych podatników, dla których koszty administracyjne związane z rozliczaniem VAT są relatywnie najbardziej odczuwalne. E-VAT wiąże się również z ograniczeniem kosztów prowadzenia działalności gospodarczej, automatyzacją procesów związanych z rozliczeniem VAT, zmniejszeniem obciążeń biurokratycznych oraz zapewnieniem podatnikom łatwiejszego dostępu do danych wykorzystywanych w ich rozliczeniach.
Z perspektywy organów podatkowych integracja danych i procesów w ramach e-VAT może także wspierać poprawę efektywności poboru podatków, zwiększać przejrzystość rozliczeń oraz budować relacje między administracją skarbową a podatnikami oparte na łatwiejszej formie komunikacji.
Planowane jest również wdrożenie nowego, bezpłatnego narzędzia do prowadzenia ewidencji sprzedaży detalicznej z funkcją przesyłania danych do Szefa KAS. Jednym z motywów tego działania jest m.in. uszczelnienie podatku VAT i

podatków dochodowych (usprawnienie procesu ewidencji dla potrzeb VAT będzie miało też wpływ na prowadzenie ewidencji w PIT i CIT).
Taka modernizacja rozliczeń zapewni zwiększenie dostępu do cyfrowych danych wynikających z transakcji B2C i dalsze usprawnienie procesów analityki danych KAS. Powiększony dostęp do informacji o zawieranych transakcjach w oparciu o cyfrowo przetwarzane dane wyeliminuje liczbę prowadzonych kontroli i przyczyni się do zmniejszenia kosztów funkcjonowania administracji skarbowej. Zakłada się, że zmiany przyniosą dodatkowe dochody budżetowe z tytułu ograniczania szarej strefy.
W obszarze ograniczania szarej strefy istotnym działaniem jest również powołanie w 2025 roku Międzyresortowego Zespołu ds. Przeciwdziałania Szarej Strefie (dalej: MZ). Zadania MZ zostały nakreślone w § 2 Zarządzenia nr 12 Prezesa Rady Ministrów z dnia 19 marca 2025 r , a prace w ramach Zespołu długofalowo powinny przyczynić się do ograniczenia szarej strefy.
Ponadto, efektem podjętych prac zmierzających do uszczelnienia VAT są rozwiązania zawarte w ustawie z 4 września 2026 r. o zmianie ustawy o podatku od towarów i usług oraz ustawy o zasadach ewidencji i identyfikacji podatników i płatników (ustawa 25 września br. została podpisana przez Prezydenta RP).
Wśród rozwiązań uszczelniających VAT znalazły się zmiany w zakresie:

1. rejestracji podatników VAT:

- odmowa rejestracji podatnika do VAT w przypadku braku ustanowienia przedstawiciela podatkowego w momencie składania dokumentów rejestracyjnych w sytuacji, gdy na podmiocie ciąży taki obowiązek,
- odmowa rejestracji podatnika do VAT do momentu, gdy podmiot wykreślony ze względu na brak złożenia deklaracji nie uzupełni brakujących deklaracji,
- wykreślenie z rejestru podatników VAT podatnika w przypadku braku kontaktu z przedstawicielem podatkowym,
- wykreślenie z rejestru podatników VAT w sytuacji, gdy zrezygnuje jeden przedstawiciel podatkowy, a nie zostanie ustanowiony kolejny przedstawiciel pomimo takiego obowiązku oraz możliwość przywrócenia zarejestrowania podatnika, jako podatnika VAT czynnego, bez konieczności składania zgłoszenia rejestracyjnego, jeżeli podatnik udowodni, że ustanowił przedstawiciela podatkowego;

2. rozszerzenia zakresu odpowiedzialności solidarnej nabywcy za zaległości podatkowe sprzedawcy o niektóre usługi niematerialne (np. księgowe, reklamowe, doradcze, administracyjne), które w znacznej skali są wykorzystywane do oszustw i nadużyć podatkowych.
3. zmiany sposobu klasyfikacji towarów wymienionych w załączniku nr 15 do ustawy o VAT z Polskiej Klasyfikacji Towarów i Usług (PKWiU) na rzecz Nomenklatury Scalonej (CN).

Ponadto należy wspomnieć prace legislacyjne nad projektem ustawy o zmianie ustawy o podatku od towarów i usług (UD327) . Projekt przewiduje podwyższenie stawki VAT do 23 % na zawierające w swoim składzie min. 20 % soku owocowego, warzywnego lub owocowo-warzywnego tzw. „bezalkoholowe odpowiedniki napojów alkoholowych" oraz napoje z dodatkiem kofeiny lub tauryny, czyli tzw. „napoje energetyzujące". Projektowana ustawa ma przede wszystkim walor upraszczający i eliminuje preferencje dla produktów o negatywnym profilu zdrowotnym i społecznym. Propozycje w tym projekcie zmierzają do ujednolicenia opodatkowania np. piw bezalkoholowych (0% lub z zawartością alkoholu do 0,5%), niezależnie czy zawierają dodatek soku, czy nie). Ujednolicenie stawek pozytywnie również wpłynie na stronę dochodową budżetu państwa.

W ostatnim okresie Rząd przygotował następujące projekty ustaw w zakresie podatków dochodowych, których celem było zwiększenie dochodów budżetowych w stopniu nie powodującym ograniczenia tempa wzrostu gospodarczego i konkurencyjności polskiej gospodarki:
w 2025 r.:

- projekt ustawy o zmianie ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych oraz ustawy o podatku od niektórych instytucji finansowych (UD288) – ustawa z dnia 6 listopada 2025 r. (Dz. U. z 28 listopada 2025 r. poz. 1658.);

w 2026 r.:

- projekt ustawy o podatku od nadzwyczajnych zysków osiągniętych w okresie od marca do grudnia 2026 r. ze zbycia paliw ciekłych (UD411) – ustawa z dnia 3 lipca 2026 r., skierowana przez Prezydenta RP do Trybunału Konstytucyjnego w trybie kontroli prewencyjnej,
- projekt ustawy o zmianie ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych, ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych oraz ustawy o zryczałtowanym podatku dochodowym od niektórych przychodów osiąganych przez osoby fizyczne (UD458) - etap rządowy,
- projekt ustawy o podatku od nadzwyczajnych zysków osiągniętych w okresie od marca 2026 r. do marca 2027 r. ze zbycia paliw ciekłych (UD470) - ustawa uchwalona przez Sejm 18 września 2026 r. – w Senacie.

Organy Krajowej Administracji Skarbowej (dalej: „KAS") na bieżąco podejmują działania mające na celu zapewnienie przestrzegania przepisów prawa podatkowego, w tym w zakresie podatku VAT. Działania te obejmują m.in: czynności sprawdzające, kontrole podatkowe, kontrole celno-skarbowe, a także działania o charakterze analitycznym.
Diagnozowane przez organy KAS obszary ryzyka determinują podejmowane działania mające na celu ujawnienia niezgodnych z prawem praktyk podatkowych, zwalczanie przestępczości podatkowej, likwidację szarej strefy w obrocie gospodarczym, a w konsekwencji uszczelnienie systemu podatkowego.
W celu zatem zwiększenia dochodów podatkowych bez podnoszenia stawek podatków w KAS są realizowane systemowe i długofalowe działania o charakterze analityczno-kontrolnym. Należy podkreślić, że od 2024 r. KAS kładzie szczególny nacisk na ukierunkowanie kontroli celno-skarbowych na wykrywanie i dokumentowanie oszustw, przestępstw związanych z podatkami, a nie kontrolowanie przedsiębiorców popełniających błędy. Celem nadrzędnym jest zapewnienie bezpieczeństwa obrotu gospodarczego, ochrona przedsiębiorców przed nieuczciwą konkurencją ze strony unikających płacenia danin przy jednoczesnej minimalizacji absorbowania przedsiębiorców procedurami kontrolnymi. Efektem tego jest malejąca liczba kontroli przy jednoczesnym wzroście skali wykrywanych uszczupleń podatkowych.
W celu zwiększenia dochodów podatkowych stale rozwijane są systemy kontroli bezinwazyjnej, przede wszystkim z wykorzystaniem wielkogabarytowych urządzeń RTG w granicznych oddziałach celnych, co pozwoli na skuteczniejsze wykrywanie prób przemytu oraz innych nieprawidłowości wpływających na uszczuplenia należności publiczno-prawnych. Ponadto, wdrażane są systemy wspomagające interpretację obrazów RTG, wykorzystujące automatyczną analizę obrazów RTG, co w założeniach ma pomóc w zwiększeniu efektywności kontroli oraz zwiększy skuteczność działań kontrolnych.
Funkcjonariusze Służby Celno-Skarbowej obsługują procedurę zwrotu podatku VAT podróżnym, w jej zakresie na bieżąco jest realizowana analiza ryzyka, co skutecznie zapobiega nadużyciom i wyłudzaniu nienależnego podatku VAT przez

podróżnych. Ogranicza to szarą strefę i poprawia efektywność administracji, bez podnoszenia stawek podatkowych.
Ochrona zewnętrznej granicy UE wymaga podejmowania czynności związanych z zapewnieniem odpowiednich progów kontroli w celu realizacji funkcji zabezpieczającej i ochronnej przed niekontrolowanym napływem towarów, a co się z tym wiąże zapobieganiu omijania odprowadzania należności celno-podatkowych. Określenie przez KAS poziomów kontroli w ruchu drogowym i kolejowym ma istotny wpływ na ujawnianie prób nielegalnego przywozu towarów (m.in. przemyt wyrobów akcyzowych). Takie ujawnienia przyczyniają się do uszczelnienia systemu uiszczania należności podatkowych.
Działania mające na celu zwiększenie dochodów podatkowych, w zakresie egzekucji zaległości podatkowych, są ukierunkowane przede wszystkim na elektronizację i automatyzację procesów w komórkach egzekucyjnych urzędów skarbowych. Działania te mają na celu zautomatyzowanie procesu pozyskiwania informacji o majątku i źródłach dochodu zobowiązanego. Posiadanie bieżącej informacji o składnikach majątku zobowiązanego pozwala na szybkie i skuteczne przeprowadzenie egzekucji, i w konsekwencji na wzrost wpływów do budżetu państwa.
Ponadto, KAS jako właściciel biznesowy systemów księgowo-rozliczeniowych sukcesywnie wpływa na wzrost efektywności w obszarze poboru podatków poprzez zapewnienie właściwych, zgodnych z przepisami prawa rozliczeń podatków i innych należności niepodatkowych. KAS optymalizuje procesy operacyjne, usprawnia i automatyzuje procesy księgowe w celu ograniczenia pracy manualnej na rzecz efektywnej automatyzacji i oszczędności w zasobach własnych. Sprawnie zarządza procesem zmian wynikających ze zmian legislacyjnych wymagających obsługi nowych lub zmieniających się danin w systemach księgowych, w krótkim czasie, dla ich finalnej realizacji. Istotny jest także prowadzony monitoring poboru i egzekucji należności, analiza danych dotyczących wpływów i zaległości oraz ocena efektywności realizowanych procesów.
KAS będzie konsekwentnie rozwijać katalog e-usług publicznych, realizując podejście proklienckie, co przełoży się na podniesienie efektywności KAS i stopień realizacji jej podstawowych celów.
W obszarze poboru należności podatkowych orientacja na klienta KAS jest gwarantem minimalizacji różnicy między hipotetycznymi wpływami do budżetu a wynikiem z działalności administracji skarbowej.
Wdrażane w obszarze e-usług rozwiązania wspierające podatników w wypełnianiu obowiązków podatkowych KAS przekładają się na wzrost tax compliance. Minimalizacja kosztów poboru danin i innych obowiązków okołopodatkowych wymaga również ograniczenia bezpośredniego kontaktu klienta z administracją. Dlatego też KAS sukcesywnie wdraża rozwiązania polegające na oddzieleniu procesów front office od procesów back office, a w kontekście IT konfigurację systemów zintegrowanych, umożliwiających automatyzację procesów wymiany i przetwarzania danych, wykorzystanie nowoczesnych narzędzi i technik definiowania usług publicznych, tak żeby odpowiadały zidentyfikowanym potrzebom i oczekiwaniom klientów.
Przykładem takich działań jest systematycznie rozwijany serwis e-Urząd Skarbowy wraz z kluczową dla obywateli usługą Twój e-PIT czy wdrożenie Multikanałowego Centrum Komunikacji KAS (eMCeK).
Powyższe usługi są przykładem efektywnego działania KAS w obszarze uszczelnienia procesów poboru, a ich dalszy rozwój zakłada:

- upraszczanie i przyśpieszanie procesu rozliczeń podatkowych,
- odciążenie pracowników KAS, co pozwoli na większe skupienie na czynnościach analitycznych i kontrolnych uszczelniających system podatkowy,

- minimalizację błędów popełnianych po stronie podatników, a tym samym zwiększenie poprawności składanych rozliczeń, na podstawie których płacone są podatki.
- zwiększenia dostępności, jakości i użyteczności usług publicznych w obszarze podatków i finansów publicznych,
- obniżenie kosztów administracyjnych,
- zwiększenie skuteczności poboru dochodów publicznych oraz ograniczenia skali szarej strefy,
- rozwój gospodarki cyfrowej poprzez automatyzację i standaryzację procesów,
- zwiększenie przejrzystości, przewidywalności i efektywności działania administracji skarbowej.

Dalszy rozwój usług cyfrowych KAS, w tym w szczególności serwisu e-Urząd Skarbowy, będzie czynnikiem stabilizującym finanse publiczne–poprawa efektywności poboru dochodów umożliwi realizację innych zadań państwa i zwiększy przestrzeń fiskalną dla działań prorozwojowych.
Ustawą o zmianie ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych, ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych oraz niektórych innych ustaw z dnia 29 października 2021 r. (Dz.U. z 2021 poz. 2105 z późn. zm.) nałożono obowiązek prowadzenia ksiąg rachunkowych oraz ewidencji i wykazów prowadzonych dla celów podatków dochodowych przy użyciu programów komputerowych oraz obowiązek ich przekazywania w ustrukturyzowanej formie do naczelnika urzędu skarbowego.
Obowiązek ten został rozłożony na lata 2026 – 2028. Obecnie obowiązek ten realizowany jest przez 2 grupy podatników, tj. podatników CIT, których wartość przychodu w poprzednim roku podatkowym przekroczyła 50 milionów euro oraz podatkowe grupy kapitałowe, jak również podatników CIT i PIT zobowiązanych do składania JPK_VAT za okresy miesięczne.
Od 2027 roku w/w obowiązkiem objęci zostaną wszyscy pozostali podatnicy. Tym samym wszystkie podmioty prowadzące księgi rachunkowe oraz ewidencje i wykazy prowadzone dla celów podatków dochodowych będą zobligowane do ich prowadzenia przy użyciu programów komputerowych oraz składania struktur logicznych w tym zakresie. Powyższe stanowi systemowy element uszczelniający system podatkowy.
Na bieżąco i sposób ciągły podejmowane są również działania w zakresie zwalczania przestępstw i nadużyć finansowych w obszarze wyrobów tytoniowych i wyrobów powiązanych, napojów alkoholowych oraz wyrobów energetycznych, a także w zakresie weryfikacji obowiązku ewidencjonowania sprzedaży z zastosowaniem kasy rejestrującej.
W ramach nadzorowanych działań dotyczących systemu SENT trwają prace legislacyjne nad ustawą o zmianie ustawy o systemie monitorowania drogowego i kolejowego przewozu towarów oraz obrotu paliwami opałowymi oraz niektórych innych ustaw (UD437) – etap uzgodnień międzyresortowych i konsultacji publicznych. Najważniejszą zmianą wynikającą z tych przepisów jest objęcie system monitorowania SENT przewozu betonu towarowego do wszystkich podmiotów, w tym również do osób fizycznych nieprowadzących działalności gospodarczej, bez względu na przewożoną ilość.
Mając na uwadze tendencję wzrostową na rynku obejmującym branżę budowlaną, a także na podstawie wykonanych analiz, uwagę resortu finansów zwróciła sytuacja podmiotów zajmujących się obrotem betonu, w tym w szczególności dostrzeżono zwiększone ryzyko występowania przestępstw skarbowych, których celem jest głównie nieuprawnione zaniżanie zobowiązań podatkowych w obrocie

tym towarem. Informacje sygnalne dotyczące takich nieprawidłowości zostały również zgłoszone przez przedstawicieli branży producentów betonu. Zmiana przepisów ma na celu uszczelnienie systemu podatkowego w zakresie obrotu tym towarem.
Dzięki wzmocnieniu skuteczności systemu SENT, szacuje się, że wpływy podatkowe mogą się zwiększyć się o ok. 1,225 mld zł rocznie. Zakłada się, że uszczelnienie systemu podatkowego w tym zakresie winno utrzymać się przez wszystkie lata obwiązywania projektowanych przepisów.

Ad 10.
Kierunki polityki fiskalnej na kolejne lata wyznacza Średniookresowy plan budżetowo-strukturalny, realizowany w powiązaniu z wymogami wynikającymi z procedury nadmiernego deficytu (EDP) z uwzględnieniem krajowej klauzuli wyjścia oraz przy jednoczesnym respektowaniu krajowych reguł fiskalnych.
Jak wskazano powyżej w wyniku reformy z kwietnia 2024 r. fundamentem nowych ram zarządzania gospodarczego w Unii Europejskiej stały się średniookresowe plany budżetowo-strukturalne, które państwa członkowskie są zobowiązane przedkładać Radzie UE i Komisji Europejskiej co 4 lata, poczynając od jesieni 2024 r. W przedkładanych dokumentach każde państwo precyzuje swoją ścieżkę wydatków zapewniającą stabilność długu w średnim okresie , a także priorytetowe reformy i inwestycje publiczne. 8 października 2024 r. Rada Ministrów przyjęła Średniookresowy plan budżetowo-strukturalny na lata 2025-2028 (dalej Plan). Jak wskazano powyżej w 2028 r. zostanie opracowany kolejny Plan i następnie Rada UE wyda zalecenie dot. ścieżki wydatków netto na lata 2029-2032 , której przestrzeganie zapewni średniookresową stabilność finansów publicznych, w szczególności długu.
Realizacja Planu odbywa się poprzez wdrażanie odpowiednich działań w kolejnych ustawach budżetowych oraz informowanie o postępach w corocznych raportach z realizacji Planu. Co pół roku (wiosną i jesienią), począwszy od kwietnia 2025 r. aż do skorygowania nadmiernego deficytu, Rząd przestawia informacje z postępów we wdrażaniu zalecenia Rady UE. Wiosną raportowanie odbywa się w ramach sprawozdania z wdrażania średniookresowego planu budżetowo-strukturalnego, a jesienią w ramach informacji o działaniach podjętych przez Polskę w celu realizacji zalecenia Rady UE w ramach procedury nadmiernego deficytu. Tegoroczne Sprawozdanie z wdrażania „Średniookresowego planu budżetowo-strukturalnego na lata 2025–2028" oraz zeszłoroczne dokumenty przygotowane w związku z raportowaniem nt. realizacji zalecenia Rady UE w ramach procedury nadmiernego deficytu znajdują się na stronie internetowej Ministerstwa Finansów: https://www.gov.pl/web/finanse/sredniookresowy-plan-budzetowo-strukturalny. Kolejna informacja nt. wdrażania zalecenia Rady UE oraz działań na rzecz redukcji nadmiernego deficytu zostanie przedstawiona do końca października br.
Niezależnie od powyższego, zgodnie z art. 153 Regulaminu Sejmu na żądanie prezydium komisji sejmowej ministrowie są obowiązani przedstawiać sprawozdania i udzielać informacji oraz uczestniczyć w posiedzeniach komisji, na których rozpatrywane są sprawy dotyczące ich zakresu działania. Analogicznie, art. 60 Regulaminu Senatu mówi, że na żądanie komisji albo przewodniczącego komisji, w sprawach będących przedmiotem jej zakresu działania, przedstawiciele Rady Ministrów są obowiązani do współpracy z komisją, w szczególności do przedstawienia informacji, wyjaśnień, opinii, przekazania materiałów oraz czynnego udziału w posiedzeniach komisji. Obowiązek przedkładania obu izbom informacji i wyjaśnień ustanawia regularny i formalny kanał kontroli parlamentarnej. Na przykład, podczas posiedzenia Komisji Finansów Publicznych 2

września przedstawiciele MF przedstawili informacje o realizacji zaleceń Rady UE dotyczących zlikwidowania nadmiernego deficytu w Polsce.
Ustawa o finansach publicznych określa procedury ostrożnościowe i sanacyjne w przypadku, gdy relacje do PKB zarówno państwowego długu publicznego, jak i kwoty, o której mowa w art. 38a pkt 3 uofp, przekraczają 55%. Jednym z obowiązków nałożonych na Radę Ministrów jest przedstawienie Sejmowi programu sanacyjnego mającego na celu obniżenie relacji państwowego długu publicznego do PKB.

Ad 13.
Prognozy państwowego długu publicznego zawarte w *Strategii* nie przewidują przekroczenia do 2030 roku konstytucyjnego limitu zadłużenia.
Przekroczenie progu 55% przez relacje do PKB zarówno państwowego długu publicznego, jak i kwoty, o której mowa w art. 38a pkt 3 uofp będzie skutkowało uruchomieniem procedur ostrożnościowych, których celem jest niedopuszczenie do przekroczenia konstytucyjnego limitu długu. Procedury ostrożnościowe przewidują następujące działania:

- w uchwalonym przez Radę Ministrów projekcie ustawy budżetowej na rok 2030 przyjmuje się brak deficytu lub taką różnicę dochodów i wydatków budżetu państwa, która zapewni spadek relacji długu Skarbu Państwa do PKB w stosunku do relacji ogłoszonej dla roku 2028;
- deficyt budżetowy JST pomniejszony o nadwyżkę budżetową z lat ubiegłych oraz wolne środki w uchwale budżetowej na rok 2030 może wynikać jedynie z wydatków związanych z realizacją zadań współfinansowanych ze środków pochodzących z budżetu UE oraz niepodlegających zwrotowi z pomocy udzielanej przez państwa członkowskie EFTA;
- w uchwalanym przez Radę Ministrów projekcie ustawy budżetowej na rok 2030:
  - nie przewiduje się wzrostu wynagrodzeń pracowników państwowej sfery budżetowej,
  - waloryzacja rent i emerytur nie może przekroczyć wzrostu cen towarów i usług konsumpcyjnych ogłoszonego przez Główny Urząd Statystyczny za poprzedni rok budżetowy,
  - wprowadzony jest zakaz udzielania nowych pożyczek i kredytów z budżetu państwa,
  - wzrost wydatków Kancelarii Sejmu, Kancelarii Senatu, Kancelarii Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, Trybunału Konstytucyjnego, Najwyższej Izby Kontroli, Sądu Najwyższego, Naczelnego Sądu Administracyjnego, Krajowej Rady Sądownictwa, sądownictwa powszechnego oraz wojewódzkich sądów administracyjnych, Rzecznika Praw Obywatelskich, Rzecznika Praw Dziecka, Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji, Prezesa Urzędu Ochrony Danych Osobowych, Instytutu Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu, Krajowego Biura Wyborczego, Państwowej Inspekcji Pracy i Biura Rady Fiskalnej nie może być wyższy niż w administracji rządowej;
- Rada Ministrów przeprowadza przegląd:
  - wydatków budżetu państwa finansowanych środkami pochodzącymi z kredytów zagranicznych,
  - programów wieloletnich;
- Rada Ministrów przedstawia program sanacyjny, mający zapewnić spadek relacji państwowego długu publicznego do PKB;

- Rada Ministrów dokonuje przeglądu obowiązujących przepisów w celu przedstawienia propozycji rozwiązań prawnych mających wpływ na poziom dochodów budżetu państwa, w tym dotyczących stosowania stawek podatku od towarów i usług;
- Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych otrzymuje dotację celową z budżetu państwa na realizację zadania dofinansowania do wynagrodzenia pracowników niepełnosprawnych w wysokości do 30% środków zaplanowanych na realizację tego zadania na dany rok;
- organy administracji rządowej mogą zaciągać nowe zobowiązania na przygotowanie inwestycji, jeżeli mają zapewnione finansowanie z udziałem środków pochodzących z budżetu UE oraz niepodlegających zwrotowi z pomocy udzielanej przez państwa członkowskie EFTA, na maksymalnym dopuszczalnym poziomie określonym w przepisach lub procedurach dotyczących danego rodzaju inwestycji, nie mniejszym niż 50% całości kosztów, z tym że ograniczenia te nie dotyczą odbudowy lub przebudowy dróg krajowych w celu usunięcia zagrożenia bezpieczeństwa w ruchu drogowym, inwestycji w infrastrukturę przeciwpowodziową, systemu elektronicznego poboru opłat za korzystanie z dróg publicznych oraz odszkodowań za nieruchomości przejęte w związku z przygotowaniem i realizacją inwestycji w zakresie dróg publicznych.

Ad 14., Ad 15.
Dane dotyczące struktury podmiotowej państwowego długu publicznego oraz długu sektora instytucji rządowych i samorządowych publikowane są przez Ministerstwo Finansów w kwartalnej informacji Dług Publiczny.[5] Na koniec II kwartału 2026 roku dług Skarbu Państwa stanowił 94,3% państwowego długu publicznego. W pozostałej części największy udział miało zadłużenie jednostek samorządu terytorialnego i ich związków – 5,1%. W długu sektora instytucji rządowych i samorządowych udział dług Skarbu Państwa wyniósł 76%, udział zadłużenia funduszy umiejscowionych w Banku Gospodarstwa Krajowego 17,2%, a zobowiązań związanych z Tarczą Finansową Polskiego Funduszu Rozwoju 0,9%.

Ad 16.
Rząd od 2024 r. wprowadza rozwiązania ukierunkowane na zapewnienie transparentności i przejrzystości finansów publicznych w Polsce.

1. Kontynuowane są metodycznie działania w kierunku zmian wskazanych w opublikowanym przez Ministerstwo Finansów dokumencie *„Stan polskich finansów publicznych 2016-2023 Biała Księga”*. W ramach realizacji wniosków płynących z ww. dokumentu wdrożono m.in.:

a) zmiany w zakresie SRW, które zwiększyły jej spójność z nowymi regułami UE i ograniczyły możliwość jej obchodzenia, m.in. poprzez:
   - rozszerzenie zakresu podmiotowy SRW o około 90 jednostek tj. o instytucje gospodarki budżetowej, agencje wykonawcze, ZUS i państwowe osoby prawne, o których mowa w art. 9 pkt 14 uofp,
   - objęcie SRW skarbowych papierów wartościowych przekazywanych nieodpłatnie przez jednostki i organy objęte SRW jednostkom sektora instytucji rządowych i samorządowych (zrównanie takiego przekazania z wydatkiem w ramach SRW);
b) wdrożono począwszy od II kwartału 2024 r. proces publikacji aktualnych planów finansowych oraz sprawozdawczych danych kwartalnych

[5] Dług Publiczny - Ministerstwo Finansów - Portal Gov.pl

przedstawiających wykonanie planów dla funduszy utworzonych, powierzonych lub przekazanych Bankowi Gospodarstwa Krajowego (BGK) na podstawie odrębnych ustaw. Na wniosek Ministra Finansów, na stronie internetowej Banku Gospodarstwa Krajowego publikowane są informacje planistyczne i sprawozdawcze (kwartalne) dotyczące tych funduszy;

c) mocą ustawy, która weszła w życie 15 lutego 2025 r. powołano Radę Fiskalną. Rada Fiskalna rozpoczęła działalność z początkiem 2026 r. Mandat Rady Fiskalnej wykracza poza minimalne wymogi określone w znowelizowanej dyrektywie 2011/85/EU w sprawie wymogów dla ram budżetowych państw członkowskich, w szczególności w zakresie numerycznych reguł fiskalnych;

d) nastąpiła systemowa poprawa przejrzystości finansów publicznych w zakresie kształtowania dochodów jednostek samorządu terytorialnego. Nowa ustawa o dochodach jednostek samorządu terytorialnego zawiera przepisy wzmacniające samodzielność finansową samorządów. Zapewnia jednocześnie stabilny system finansowania JST, przewiduje zwiększenie dochodów JST w sposób systemowy, a także wprowadza bardziej przejrzyste mechanizmy podziału środków,

2. Przygotowana i uchwalona w 2024 r. *ustawa o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw* (Dz. U. po. 1089) ujednoliciła zasady sporządzania planów finansowych, zmian planów finansowych w trakcie roku budżetowego oraz sporządzania sprawozdań jednostek pozabudżetowych.
Plany finansowe instytucji gospodarki budżetowej oraz państwowych osób prawnych, o których mowa w art. 9 pkt 8 i 14 ustawy o finansach publicznych, zostały rozszerzone o układ kasowy w celu zwiększenia przejrzystości w zarządzaniu finansami publicznymi oraz zapewnienia większej kontroli nad wydatkami i dochodami jednostek sektora publicznego.
W celu zapewnienia odpowiednich mechanizmów kontroli finansów publicznych - zarówno przez Ministra Finansów, jak i Parlament RP – ww. ustawą o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw wprowadzono procedury dotyczące istotnych zmian w planach finansowych państwowych osób prawnych, o których mowa w art. 9 pkt 8 i 14 uofp, które dotychczas nie były objęte takim nadzorem. Zmiany będą wymagały zgody Ministra Finansów oraz opinii sejmowej komisji właściwej do spraw budżetu.
Ponadto, wprowadzono zasady dotyczące obligatoryjnych, jednolitych dla wszystkich jednostek, elementów planów finansowych, które zapewniają nie tylko ich większą przejrzystość i możliwość oceny.

3. Dodatkowo, w *ustawie o Radzie Fiskalnej*, wprowadzono zmiany w ww. zakresie, które po raz pierwszy mają zastosowanie do projektu ustawy budżetowej na 2027 r. Zmiany te polegają na przesunięciu Narodowego Funduszu Zdrowia, Funduszu Przeciwdziałania COVID-19 (FPC-19) i Funduszu Pomocy z grupy jednostek objętych kwotą wydatków SRW, ale nie limitem wydatków, o którym mowa w art. 112aa ust. 3 uofp, do grupy jednostek objętych tym limitem.

4. Znaczna część wydatków realizowanych przez fundusze funkcjonujące poza budżetem państwa wynika z wcześniej zaciągniętych zobowiązań oraz realizacji wieloletnich programów inwestycyjnych i społecznych. W konsekwencji szybkie, jednorazowe przeniesienie finansowania tych zadań do budżetu państwa mogłoby skutkować ryzykiem zakłócenia realizacji zadań publicznych.
Działania w tym zakresie są konsekwentnie realizowane, jednak od samego początku podkreślano że, proces ten ma charakter stopniowy i wymaga rozłożenia w czasie, ze względu na skalę zobowiązań realizowanych przy wykorzystaniu

funduszy funkcjonujących poza budżetem państwa, konieczność zapewnienia ciągłości finansowania zadań publicznych o charakterze strategicznym oraz uwarunkowania wynikające z obowiązujących reguł fiskalnych i sytuacji bezpieczeństwa państwa.
Wszelkie działania w zakresie zreformowania działalności funduszy w BGK lub ewentualnego włączenia poszczególnych jednostek do budżetu państwa są podejmowane z uwzględnieniem w szczególności wpływu takich działań na wszystkie zasady i reguły budżetowe. Ponadto, należy racjonalnie ocenić wszelkie ryzyka związane z nieprzerwaną realizacją zadań oraz spłatą zobowiązań przez te fundusze w stosunku do innych podmiotów.
Jako przykład takiego działania można wskazać likwidację z dniem 20 grudnia 2024 r. Rządowego Funduszu Rozwoju Mieszkalnictwa, w związku z wyczerpaniem środków na rachunku tego funduszu.

Kolejne działania podejmowane w celu zwiększenia przejrzystości finansów publicznych oraz stopniowego ograniczania operacji pozabudżetowych to m.in.:

a) począwszy od projektu ustawy budżetowej na rok 2025 do uzasadnienia do ww. projektu załącza się plany funduszy umiejscowionych w BGK. W części opisowej sprawozdania z wykonania ustawy budżetowej na rok 2025 została zaprezentowana informacja o tych funduszach. Dodatkowo w ustawie z dnia 27 lutego 2026 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz o zmianie niektórych innych ustaw wprowadzono obowiązek zamieszczenia planów finansowych funduszy utworzonych, powierzonych lub przekazanych BGK w uzasadnieniu do projektu ustawy budżetowej oraz przepis, na mocy którego w ramach rocznej sprawozdawczości prezentowana będzie informacja o wykonaniu planów finansowych tych funduszy,
b) Fundusz Przeciwdziałania COVID-19 nie jest już obciążany nowymi zadaniami (poza kontynuowaniem realizowanych wcześniej wydatków), mając na uwadze perspektywę stopniowego wygaszania działania Funduszu i docelowe jego zamknięcie.

Dodatkowo należy zauważyć, że funkcjonowanie SRW podlega okresowym przeglądom. Pierwsza ocena, przeprowadzona w 2018 r., objęła pierwsze pięć lat jej funkcjonowania. Kolejny ww. przegląd, przeprowadzony pod koniec 2023 r. i w 2024 r. przez Ministerstwo Finansów we współpracy z MFW, oceniał okres 2019–2023 i stanowił element kamienia milowego A4G w ramach KPO. Przegląd ten dostarczył kompleksowej oceny skuteczności reguły, w tym stosowania klauzul wyjścia i powrotu oraz jej właściwości antycyklicznych. Jednocześnie nałożono na Ministra Finansów obowiązek (art. 112dc uofp) nie rzadziej niż co 5 lat dokonywania przeglądu stosowania przepisów w zakresie SRW oraz sporządzenia i opublikowania informacji o ich stosowaniu. Informacja ta, zgodnie z art. 112dc ust. 2 uofp, zawiera w szczególności:

1. Ocenę, w jakim stopniu przepisy art. 112aa-112ac i art. 112d-112db uofp realizują cele numerycznych reguł fiskalnych wynikające z art. 5 dyrektywy Rady 2011/85/UE z dnia 8 listopada 2011 r. w sprawie wymogów dla ram budżetowych państw członkowskich, z odniesieniem do oceny Rady Fiskalnej, o której mowa w art. 4 ust. 1 pkt 4 *ustawy o Radzie Fiskalnej*.
2. Ewentualne rekomendacje w zakresie zmian w przepisach prawa mających na celu zwiększenie efektywności oraz operacyjności rozwiązań zawartych w art. 112aa-112ac i art. 112d-112db uofp.

Znaczna część wydatków realizowanych przez fundusze funkcjonujące poza budżetem państwa wynika z wcześniej zaciągniętych zobowiązań oraz realizacji wieloletnich programów inwestycyjnych i społecznych.
W konsekwencji szybkie, jednorazowe przeniesienie finansowania tych zadań do budżetu państwa mogłoby skutkować ryzykiem zakłócenia realizacji zadań publicznych.
Działania w tym obszarze są konsekwentnie realizowane, jednak od samego początku podkreślano że, proces ten ma charakter stopniowy i wymaga rozłożenia w czasie, ze względu na skalę zobowiązań realizowanych przy wykorzystaniu funduszy funkcjonujących poza budżetem państwa, konieczność zapewnienia ciągłości finansowania zadań publicznych o charakterze strategicznym oraz uwarunkowania wynikające z obowiązujących reguł fiskalnych i sytuacji bezpieczeństwa państwa.
Wszelkie działania w zakresie zreformowania działalności funduszy w BGK lub ewentualnego włączenia poszczególnych jednostek do budżetu państwa są podejmowane z uwzględnieniem w szczególności wpływu takich działań na wszystkie zasady i reguły budżetowe. Najważniejsze działania podejmowane w celu zwiększenia przejrzystości finansów publicznych oraz stopniowego ograniczania operacji pozabudżetowych:

- począwszy od II kw. 2024 r. następuje publikacja przez BGK aktualnych planów finansowych oraz sprawozdawczych danych kwartalnych przedstawiających wykonanie planów finansowych dla funduszy utworzonych, powierzonych lub przekazanych BGK na podstawie odrębnych ustaw,
- począwszy od projektu ustawy budżetowej na rok 2025 do uzasadnienia do ww. projektu załącza się plany funduszy umiejscowionych w BGK. W części opisowej sprawozdania z wykonania ustawy budżetowej na rok 2025 została zaprezentowana informacja o tych funduszach. Dodatkowo w ustawie z dnia 27 lutego 2026 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz o zmianie niektórych innych ustaw wprowadzono obowiązek zamieszczenia planów finansowych funduszy utworzonych, powierzonych lub przekazanych BGK w uzasadnieniu do projektu ustawy budżetowej oraz przepis, na mocy którego w ramach rocznej sprawozdawczości prezentowana będzie informacja o wykonaniu planów finansowych tych funduszy,
- Fundusz Przeciwdziałania COVID-19 nie jest już obciążany nowymi zadaniami (poza kontynuowaniem realizowanych wcześniej wydatków), mając na uwadze perspektywę stopniowego wygaszania działania Funduszu i docelowe jego zamknięcie.

Ad 17., Ad 18.
Prognozy wydatków z tytułu kosztów obsługi długu Skarbu Państwa oraz ich wrażliwości na zmiany, w stosunku do scenariusza bazowego, założeń o stopach procentowych (wzrost o 1 pp.) oraz założeń o kursach walutowych (osłabienie PLN o 10%) zawarte są w przyjmowanych przez Radę Ministrów, corocznie wraz z projektem ustawy budżetowej, strategiach zarządzania długiem sektora finansów publicznych. Dokumenty te są dostępne pod adresem URL: https://www.gov.pl/web/finanse/strategie-zarzadzania-dlugiem.
Strategia zarządzania długiem sektora finansów publicznych w latach 2027-2030, przyjęta przez Radę Ministrów i przekazana do Sejmu we wrześniu 2026 roku, zawiera następującą prognozę wydatków na koszty obsługi długu Skarbu Państwa i ich wrażliwości na zmiany założeń. W tabeli poniżej przedstawiono również relację tych wydatków do szacowanych dochodów budżetu państwa.

	2027	2028	2029	2030
Wydatki na obsługę długu SP (mld zł)	107,0	121,6	135,6	151,0
Wydatki na obsługę długu SP jako % dochodów bp	15,4%	17,1%	18,1%	19,3%
Wzrost kosztów obsługi długu przy wzroście stóp o 1 pp. (mld zł)	6,2	11,7	16,9	21,7
Wzrost kosztów obsługi długu przy osłabieniu PLN o 10% (mld zł)	1,5	1,8	1,9	2,1

Omówienie wydatków na obsługę długu publicznego realizowanych w grupie wydatków bieżących ze środków budżetu państwa zostało przedstawione w punkcie 1.5. rozdziału IV. Wydatki budżetu państwa w Uzasadnieniu do projektu ustawy budżetowej na rok 2027 . W ustawie budżetowej na 2027 r. na wydatki z tytułu obsługi długu Skarbu Państwa zaplanowano kwotę 107 mld zł, tj. o 18,9% wyższą niż w ustawie budżetowej na rok 2026. Planowane wydatki obejmują obsługę zadłużenia, należności i innych operacji finansowych Skarbu Państwa na rynku krajowym i na rynkach zagranicznych. We wstępnym projekcie ustawy budżetowej na rok 2027 przyjętym przez Radę Ministrów 28 sierpnia 2026 r. i przekazanym Radzie Dialogu Społecznego ustalono łączną kwotę podatkowych i niepodatkowych dochodów budżetu państwa na rok 2027 w wysokości 695 mld zł (art. 1 ust. 1). Oznacza to, że relacja wydatków budżetu państwa z tytułu obsługi długu Skarbu Państwa do łącznych podatkowych i niepodatkowych dochodów budżetu państwa wynosi 15,4%.

Ad 19.
Strategia zarządzania długiem sektora finansów publicznych w latach 2027-2030 zakłada, że podstawowym rynkiem finansowania potrzeb pożyczkowych budżetu państwa pozostanie rynek krajowy. Oferta instrumentów na tym rynku będzie kształtowana w sposób elastyczny, dostosowany do bieżącej sytuacji rynkowej, tj. zgłaszanego poziomu popytu, tak aby minimalizować wpływ podaży SPW na poziom rentowności. Finansowanie na rynkach międzynarodowych będzie stanowiło uzupełnienie finansowania krajowego, a jego poziom powinien:

- uwzględniać potrzeby pożyczkowe budżetu w walutach obcych oraz napływ środków walutowych w ramach budżetu unijnego i instrumenty finansowe oferowane przez UE;
- zapewniać dywersyfikację źródeł pozyskiwania środków poprzez dostęp Polski do bazy inwestorów na głównych rynkach finansowych;
- utrzymywać pozycję Polski na rynku euro i dolara amerykańskiego;
- działać stabilizująco na rynek krajowy poprzez możliwość dostosowywania struktury finansowania potrzeb pożyczkowych budżetu państwa do sytuacji rynkowej;
- wykorzystywać możliwość atrakcyjnego finansowania w międzynarodowych instytucjach finansowych;
- uwzględniać możliwość sprzedaży walut w NBP i na rynku walutowym jako instrumentu zarządzania środkami walutowymi i płynnością budżetu państwa, z uwzględnieniem uwarunkowań wynikających z polityki pieniężnej, gospodarczej i budżetowej.

Zgodnie z założeniami Strategii zarządzania długiem dla długu Skarbu Państwa (SP) utrzymywany będzie udział długu nominowanego w walutach obcych poniżej 25% z możliwością przejściowych odchyleń wynikających z uwarunkowań rynkowych lub budżetowych. Ponadto efektywny (tj. po uwzględnieniu transakcji pochodnych) udział euro w długu w walutach obcych będzie kształtował się na poziomie co najmniej 70%.

Strategia przewiduje, że w latach 2027-2030 udział długu w walutach obcych w długu SP pozostanie na poziomie wyraźnie poniżej 25% i w wariancie bazowym wyniesie ok. 20,1% na koniec 2027 r. i ok. 18,2% w 2030 r.
Według danych na koniec lipca 2026 r. udział długu w walutach obcych w długu SP wyniósł 19,9% (spadek w porównaniu z końcem 2024 r. z 23,1%), natomiast udział nierezydentów w długu SP wyniósł 28,3% (spadek z 31,1% na koniec 2024 r.).

Ad 20.
Ministerstwo Finansów na bieżąco monitoruje wpływ obecnego poziomu zadłużenia na ocenę wiarygodności kredytowej Polski przez główne agencje ratingowe.
Ewentualne obniżenie ratingu, szczególnie jeśli nie byłoby wcześniej oczekiwane, mogłoby potencjalnie prowadzić do wzrostu premii za ryzyko i kosztów finansowania, ewentualnie wpłynąć na decyzje inwestycyjne części inwestorów. Skala takiego wpływu zależałyby jednak od przyczyn obniżenia ratingu, jego zakresu oraz oceny perspektyw gospodarczych i fiskalnych Polski.
Ministerstwo pozostaje w stałym dialogu z krajowymi i zagranicznymi inwestorami. Regularne spotkania i kontakty z inwestorami stanowią istotne źródło informacji o postrzeganiu sytuacji fiskalnej Polski, poziomu zadłużenia oraz perspektyw jego kształtowania.

Ad 21.
Ministerstwo Finansów nie analizowało skutków dla finansów publicznych, wynikających ze: starzenia się społeczeństwa, wzrostu wydatków emerytalnych oraz kosztów ochrony zdrowia w perspektywie najbliższych 20 lat.

Ad 22.
Źródłami finansowania programu rozwoju Sił Zbrojnych RP, o którym mowa w art. 37 ustawy z dnia 11 marca 2022 r. o obronie Ojczyzny jest budżet państwa i środki Funduszu Wsparcia Sił Zbrojnych. Prognozy długu publicznego zawarte w *Strategii* uwzględniają wszystkie priorytety wydatkowe rządu, w tym wpływ na dług publiczny wydatków na obronność.

Ad 23.
Ministerstwo Finansów planuje realizację kolejnych przeglądów wydatków. Obecnie opracowywany jest kolejny plan przeglądu wydatków (o którym mowa w art. 175b ustawy o finansach publicznych), mając na względzie przede wszystkim efektywność wydatkowania środków publicznych, w tym poprzez ograniczanie wydatków nieprzynoszących (trwałych) efektów.

Ad 24.
W odniesieniu do przeglądu wydatków, o którym mowa w art. 175a-h ustawy o finansach publicznych, w chwili obecnej Ministerstwo Finansów nie planuje przeprowadzenia jednego, kompleksowego przeglądu wydatków, który obejmowałby swoim zakresem wszystkie programy finansowane z budżetu państwa. Przeprowadzenie przeglądu o tak szerokim zakresie, oprócz konieczności zaangażowania znacznych zasobów, wiązałoby się również ze znacznym odroczeniem w czasie efektów przeglądu wydatków. Bardzo duża liczba uczestników, szeroki zakres analiz oraz konieczność uzgadniania wyników prac znacząco wydłużyłyby taki przegląd, a tym samym opóźniłyby możliwość wykorzystania jego wyników w procesie planowania i realizacji wydatków publicznych.

Z tego względu zasadne jest podejście zakładające przeprowadzanie przeglądów wydatków w sposób etapowy, w odniesieniu do wybranych obszarów lub programów. Takie podejście pozwala na bardziej efektywne wykorzystanie dostępnych zasobów, skoncentrowanie analiz na obszarach o największym potencjale uzyskania efektów oraz szybsze wykorzystanie wyników przeglądów w procesie podejmowania decyzji dotyczących alokacji środków publicznych. Ministerstwo Finansów prowadzi zatem systematycznie przeglądy kolejnych obszarów finansowanych ze środków publicznych, przede wszystkim w celu oddziaływania w perspektywie wykraczającej poza rok budżetowy na poziom, strukturę oraz jakość wydatków publicznych.

Ad 28.
Międzynarodowe instytucje finansowe (MIF) stanowią istotne źródło finansowania zarówno dla sektora publicznego, jak i prywatnego. Dzięki wysokiej wiarygodności finansowej oraz korzystnym ocenom ratingowym, w wielu przypadkach na poziomie AAA, MIF mają możliwość pozyskiwania finansowania na konkurencyjnych warunkach.
Zaciąganie finansowania w MIF może być zatem rozważane w przypadku przedsięwzięć, dla których warunki oferowane przez daną instytucję są korzystniejsze niż dostępne alternatywne źródła finansowania krajowego. Analizie podlegają w szczególności koszt finansowania, okres zapadalności, waluta zobowiązania, harmonogram spłat, warunki wykorzystania środków oraz wpływ zaciąganego zobowiązania na poziom zadłużenia sektora finansów publicznych.

Ad 30.
Strategie zarządzania długiem sektora finansów publicznych są, po jej zatwierdzeniu przez Radę Ministrów, przedstawiane co roku Sejmowi wraz z uzasadnieniem projektu ustawy budżetowej. Strategie zawierzą m.in. ocenę realizacji celu poprzednich Strategii we wcześniejszym roku i pierwszym półroczu roku bieżącego.

Ad 31.
Jak już wskazano powyżej w wyniku reformy ram zarządzania gospodarczego z kwietnia 2024 r. wzrosło znaczenie metodologii DSA w unijnym nadzorze. Stała się ona podstawą do przygotowywania przez Komisję wstępnych wytycznych oraz oceny średniookresowych planów budżetowo-strukturalnych, które państwa członkowskie powinny co 4 lub 5 lat przedłożyć Radzie Unii Europejskiej i Komisji oraz opublikować. W przyjętym przez Radę Ministrów w październiku 2024 r. „Średniookresowym planie budżetowo-strukturalnym na lata 2025-2028" ścieżka wydatków netto wyznaczona została w oparciu o długookresowe prognozy oraz symulacje wyniku i długu sektora instytucji rządowych i samorządowych do 2038 r. wraz z przyjętymi założeniami. Również w kolejnym planie, który zostanie opracowany w 2028 r., ścieżka wydatków będzie wyznaczona z uwzględnieniem bezpieczeństwa i stabilności finansów publicznych.

Z wyrazami szacunku

Z upoważnienia Ministra Finansów i Gospodarki

Jurand Drop
podsekretarz stanu

w Ministerstwie Finansów